

TÁZACÍ ZÁJMENA

Substantivní: *quis, quid*

- kdo?, co?
- stojí samostatně nebo je určeno adjektivem

nom.	quis kdo?	quid co?
gen.	cuius	cuius reī
dat.	cui	cui reī
ak.	quem	quid
abl.	quō	quā rē

Adjektivní: *quī, quae, quod*

- který, která, které?, jaký, jaká, jaké?
- určuje jiné jméno (substantivum, zájmeno)

		m.	f.	n.
sg.	nom.	quī (quis) který?	quae která?	quod které?
	gen.		cuius	
	dat.		cui	
	ak.	quem	quam	quod
	abl.	quō	quā	quō
pl.	nom.	quī	quae	quae
	gen.	quōrum	quārum	quōrum
	dat.		quibus	
	ak.	quōs	quās	quae
	abl.		quibus	

Předložka *cum* se připojuje za tvary ablativu (*quōcum, quācum, quibuscum, ...*).

VZTAŽNÁ ZÁJMENA

- *quī, quae, quod* „který, která, které“, „jenž, jež, jež“

		m.	f.	n.
sg.	nom.	quī	quae	quod
	gen.		cuius	
	dat.		cui	
	ak.	quem	quam	quod
	abl.	quō	quā	quō
pl.	nom.	quī	quae	quae
	gen.	quōrum	quārum	quōrum
	dat.		quibus	
	ak.	quōs	quās	quae
	abl.		quibus	

Vztažné věty

- věty připojené pomocí vztažných zájmen a příslovcí (např. *ubi* „kde“, *unde* „odkud“)
- české „to, co“: *id quod / ea quae*
- pád vztažného zájmena podle funkce tohoto zájmena ve vedlejší větě
- rod vztažného zájmena podle jména, ke kterému se vztahuje

Vztažné zájmeno ve větě

- nom. sg.: *Fēmina, quae* (sc.¹ *ea fēmina*) **venit**, *māter mea est.*
Žena, která (tj. ta žena) přichází, je moje matka.
- gen. sg.: *Poētam, cuius* (sc. *eius poētae*) **librōs** *legimus, salūtāmus.*
Zdravíme básníka, jehož (tj. toho básníka) knihy čteme.
- dat. sg.: *Puer, cui* (sc. *ei puerō*) **dōna** *damus, filiū noster est.*
Chlapec, kterému (tj. tomu chlapci) dáváme dary, je náš syn.
- ak. sg.: *Vir, quem* (sc. *eum virum*) **vidēs**, *pater meus est.*
Muž, kterého (tj. toho muže) vidíš, je můj otec.
- abl. sg.: *Oppidum, in quō* (sc. *in eō oppidō*) **vīvimus**, *pulchrum est.*
Město, v němž (tj. v tom městě) žijeme, je krásné.
- nom. pl.: *Discipulōs, quī* (sc. *ī discipulī*) **bene labōrābant**, *laudābāmus.*
Chválili jsme žáky, kteří (tj. ti žáci) dobře pracovali.
- gen. pl.: *Mulierēs, quārum* (sc. *eārum mulierum*) **liberī** *in scholā sunt, in oppidum properant.*
Ženy, jejichž (tj. těch žen) děti jsou ve škole, spěchají do města.
- dat. pl.: *Puerī, quibus* (sc. *iīs puerīs*) **fābulam narrāmus**, *tacent.*
Chlapci, kterým (tj. těm chlapcům) vyprávíme pohádku, jsou potichu.
- ak. pl.: *Discipulōs, quōs* (sc. *eōs discipulōs*) **magistrī castīgābant**, *laudāmus.*
Chválíme žáky, které (tj. ty žáky) učitelé kárali.
- abl. pl.: *Virī, quibuscum* (sc. *cum iīs virīs*) **venimus**, *amīcī nostrī sunt.*
Muži, se kterými (tj. s těmi muži) přicházíme, jsou naši přátelé.

¹ Sc. je zkratka místo *scilicet* a odpovídá české zkratce „tj.“

ZÁJMENNÁ ADJEKTIVA

- gen. sg. **-īus**, dat. sg. **-ī**
- v ostatních pádech se skloňují jako adjektiva 1. a 2. deklinace
- další nepravidelnosti: *aliud* (nom., ak. sg. neutra) a *alterīus* jako gen. sg. od *alius*, *alia*, *aliud*

nom. sg.		gen. sg.	dat. sg.
<i>alius</i> , <i>alia</i> , <i>aliud</i>	jiný	alter-īus	ali-ī
<i>alter</i> , <i>era</i> , <i>erum</i>	jiný, druhý (ze dvou)	alter-īus	alter-ī
<i>uter</i> , <i>utra</i> , <i>utrum</i>	který? (ze dvou)	utr-īus	utr-ī
<i>uterque</i> , <i>utraque</i> , <i>utrumque</i>	jeden i druhý (ze dvou), oba	utr-īusque	utr-īque
<i>neuter</i> , <i>tra</i> , <i>trum</i>	žádný (ze dvou)	neutr-īus	neutr-ī
<i>nūllus</i> , <i>a</i> , <i>um</i>	žádný (z více)	nūll-īus	nūll-ī
<i>ūllus</i> , <i>a</i> , <i>um</i>	žádný (z více); používá se po záporu	ūll-īus	ūll-ī
<i>sōlus</i> , <i>a</i> , <i>um</i>	sám, osamocen	sōl-īus	sōl-ī
<i>tōtus</i> , <i>a</i> , <i>um</i>	celý	tōt-īus	tōt-ī

- *sōlus* „sám, osamocen“, *ipse* „osobně“
- rozlišení zájmen „ze dvou“ a „z více“
- *alter* – *alter* „jeden – druhý“, *alius* – *alius* „jeden – druhý“

ZÁPORNÁ ZÁJMENA

- **nēmō** „nikdo“, **nihil** „nic“

nom.	nēmō	nihil
gen.	nūllīus	nūllīus reī
dat.	nēminī	nūllī reī
ak.	nēminem	nihil
abl.	nūllō	nūllā rē

Vyjádření záporu v latině

- ve větě pouze jedna zápornka nebo jedno záporné zájmeno, příslovce či zájmenné adjektivum
- je-li ve větě zápor, místo dalšího záporného zájmena či adverbia jiný výraz (často bez *n-*)

záporný výraz	výraz používaný v záporné větě
nūllus, a, um „žádný“	nōn... ūllus, a, um „žádný“
nēmō „nikdo“	nōn... ūllus (homō) „nikdo“
nihil „nic“	nōn... ūlla rēs „nic“
numquam „nikdy“	nōn... umquam „nikdy“
nusquam „nikde“	nōn... usquam „nikde“